Aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
T.a.v. Minister Helder
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG

Datum : 16 februari 2024
Betreft : Reactie op internetconsultatie beroepenstructuur psychologische zorg Wet BIG

Geacht ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport / Geachte mevrouw Helder,

In 2019 is door het ministerie van VWS een opdracht uitgezet om voor cliënten en verwijzers de beroepen die psychologische zorg bieden te verduidelijken en daarmee de kwaliteit van verwijzen te verhogen. Ik kan me goed vinden in deze opdracht, want het zorglandschap in Nederland is ingewikkeld. Voor cliënten en verwijzers is het vaak onduidelijk wie voor hen de best passende zorg kan bieden en hoe zij op deze plek terecht kunnen komen. De beroepenstructuur heeft als doel om cliënten en verwijzers te helpen in de wirwar van hulpverleners de professional te vinden die hen goed zou kunnen helpen met hun hulpvraag, en duidelijk te maken welke zorgprofessional zij voor zich hebben bij een behandeling. Als ik kijk naar het huidige wetsvoorstel, dan wordt dit doel mijn inziens niet bereikt. Het wetsvoorstel, zoals het er nu ligt, levert niks op voor de cliënt en de verwijzer, behalve extra onduidelijkheid en stress. Ook brengt het ongelijkheid en ontevredenheid in het werkveld. De beroepenstructuur heeft zich enkel gericht op drie BIG beroepen, terwijl het veld zoveel meer beroepen bevat dan enkel deze BIG titels.

Hierbij een aantal argumenten en vragen, waarvan ik hoop dat u deze meeneemt in de afwegingen rondom het wetsvoorstel m.b.t. verandering van de beroepenstructuur psychologische zorg:

1. Binnen het wetsvoorstel worden veel beroepen die werkzaam zijn in de psychologische zorg buiten beschouwing gelaten. Denk aan orthopedagogen, orthopedagoog-generalisten, systeemtherapeuten, vaktherapeuten etc. Dit zijn allen wel professionals zijn die een belangrijke bijdrage leveren aan de gezondheidszorg in Nederland. Zij moeten ook vindbaar en beschikbaar blijven voor cliënten en verwijzers. Een deel van de gehele beroepsgroep binnen psychologische zorg samenvoegen en een andere titel geven (die ook nog eens erg lijkt op de titel van de Orthopedagoog-Generalist) en de overige onderdelen van de beroepsgroep buiten beschouwing laten, gaat absoluut niet meer duidelijkheid geven voor verwijzers en cliënten. Het doel van het wetsvoorstel wordt op deze manier dus niet behaald.
2. Alhoewel er nog veel onduidelijkheden zijn met betrekking tot de langere termijn gevolgen van dit wetsvoorstel voor verschillende beroepsgroepen, lijkt het idee van NIP en NVP dat alle basispsychologen in de komende jaren worden opgeleid tot GZ-Psycholoog-Generalist. Ik vraag me af in hoeverre het ooit mogelijk gaat zijn om de hoeveelheid basispsychologen die op dit moment werkzaam zijn in Nederland goed kwalitatief onderwijs te bieden, met goede docenten, zodat zij een vergelijkbaar niveau qua ontwikkelen en functioneren verkrijgen zoals dat nu het geval is bij de GZ-psycholoog en Orthopedagoog-Generalist. Als we zo'n grote groep professionals, deels noodgedwongen en tegen hun zin, willen opleiden, dan maak ik me zorgen dat de kwaliteit van het onderwijs niet op het niveau vorm te geven is zoals dat het nu het geval is. Krijgen we dan niet een hele grote groep kwalitatief minder goed opgeleide GZ-Psycholoog-Generalisten? En wat zou dat doen met de kwaliteit van de zorg voor cliënten?

3. In mijn omgeving zijn er redelijk veel basispsychologen die er niet op zitten te wachten om een opleidingstraject te volgen tot GZ-Psycholoog- Generalist. Zij hebben ook nooit de ambitie gehad om GZ-psycholoog te worden. Terwijl deze psychologen soms al 30 jaar ervaring hebben in de psychische zorg. Ik verwacht van een aantal van deze professionals dat als zij noodgedwongen een opleidingstraject moeten gaan volgen, de mogelijkheid bestaat dat zij stoppen met het vak. Het kan toch niet dat dit wetsvoorstel ertoe zou kunnen leiden dat kwalitatief goede professionals stoppen met hun werk? Wat heeft dat voor gevolgen voor de huidige wachtlijsten in de GGZ?
4. Ik vraag me af in hoeverre dit wetsvoorstel echt gedragen wordt door de gehele beroepsgroep die de psychische gezondheidszorg in Nederland vertegenwoordigt. Daarmee vraag ik me ook af in hoeverre het gedragen wordt door de leden van de NIP en NVP. Ik heb zelf in het afgelopen jaar nog geen enkele psycholoog gesproken die voorstander is van het wetsvoorstel zoals het er nu ligt.
5. De werkgroep heeft zich enkel gericht op een paar beroepen in het BIG register. Het BIG register is opgericht vanuit het medisch model. Binnen de psychologische zorg is een kentering gaande, waarbij minder focus komt te liggen op dit medisch model en meer op de context. Teruggrijpen op het BIG register lijkt dan ook niet het antwoord. Het is tegenstrijdig met bijvoorbeeld de hervormingsagenda jeugd.
6. Wat de invoer van deze wet wel teweeg brengt is stress bij veel professionals in de gezondheidszorg. Er zijn nog veel onduidelijkheden over wat de wet teweeg kan brengen voor de beroepsgroepen die hier niet in zijn meegenomen. Omdat in de praktijk een aantal beroepsgroepen vergelijkbaar werk doen (orthopedagoog/psycholoog en Orthopedagoog-Generalist/GZ-Psycholoog), is het onduidelijk wat de verandering van de wet uiteindelijk voor consequenties heeft voor beide groepen. Zo wordt er in de praktijk al over gesproken dat de zorg die basispsychologen bieden straks niet meer vergoed wordt door de gemeente, omdat immers alle basispsychologen opgeleid zullen worden tot GZ-Psycholoog-Generalist. Er zijn al verschillende praktijken en grotere GGZ-organisaties waarbij het management zich afvraagt of het nog verstandig is om basispsychologen en orthopedagogen aan te nemen. Op dit moment is namelijk nog onduidelijk in hoeverre zij vervolgens noodgedwongen een GZ-traject moeten gaan volgen, hoe de bekostiging hiervan loopt en/of deze beroepen zonder verder opleidingstraject straks nog wel bestaan en/of vergoed worden. Hoe kan het dat en wet die nog niet van kracht is nu al zoveel negatieve invloed heeft op de praktijk?
7. In 2023 is vanuit de NIP gecommuniceerd dat het wetsvoorstel zoals dat er lag hoogstwaarschijnlijk goedgekeurd zou gaan worden. Zij gaven hierbij aan dat er voor orthopedagogen en Orthopedagoog-Generalisten tijdelijk de mogelijkheid was om zich aan te melden voor een (zij)route om op termijn mogelijk de titel van GZ-Psycholoog-Generalist te krijgen. De deadline voor aanmelding voor deze route was in september 2023. Terwijl het nog onzeker is óf het wetsvoorstel überhaupt aangenomen gaat worden en het ook nog steeds onduidelijk is óf en hoe de overgang van Orthopedagoog-Generalist naar GZ-Psycholoog-Generalist eruit gaat zien. Wel is als duidelijk dat Orthopedagoog-Generalisten middels 6 casuïstiekverslagen onder supervisie moeten bewijzen dat zij het werk van de GZ-Psycholoog-Generalist uit kunnen voeren en deze titel verdienen. Wellicht volgen daarna nog meer hoepels waar we doorheen moeten springen, maar dat wordt pas later duidelijk. Dit in tegenstelling tot GZ-psychologen, die direct de titel GZ-Psycholoog-Generalist ontvangen. Aangezien de Orthopedagoog-Generalist en GZ-psycholoog op dit moment een vergelijkbare functie hebben en daarbij vergelijkbaar werk uit kunnen voeren is het wat mij betreft te bizar voor woorden dat de Orthopedagoog-Generalist moet bewijzen dat zij de titel van GZ-Psycholoog-Generalist waard is.

8. Voor mij persoonlijk brengt dit wetsvoorstel, de communicatie hierover en de onduidelijkheid over de gevolgen in de toekomst voor mijn beroepsgroep ook veel stress met zich mee. Ik heb recent mijn opleiding tot Orthopedagoog-Generalist afgerond, maar ben nog in afwachting van mijn diploma. Orthopedagoog-Generalisten in opleiding die zich hebben ingeschreven bij het NIP voor september 2023 voor het zijtraject tot GZ-Psycholoog-Generalist, daarvan worden eerdere supervisietrajecten die gevolgd zijn bij een NVO supervisor niet goedgekeurd. Terwijl NVO supervisoren zich zonder extra scholing kunnen laten registeren als NIP supervisor. Blijkbaar is er in kwaliteit van geboden supervisie dus geen verschil voor het NIP. Dit verschil in supervisie-eis geldt niet voor de Orthopedagoog-Generalisten die voor 1 september 2023 hun diploma hebben ontvangen, maar wel voor orthopedagogen in opleiding tot Orthopedagoog-Generalist die tussen 1 september 2023 en augustus 2025 hun diploma ontvangen. Vanuit de gelijkblijvende inhoud van de opleiding en de kwaliteit van de supervisoren lijkt me niet te beargumenteren dat hier een verschil wordt gemaakt. Ik ontvang op 1 maart 2024 mijn diploma en mag mezelf dan Orthopedagoog-Generalist noemen. Een titel en functie waar ik erg trots op ben en waar ik de afgelopen twee jaar hard voor gewerkt heb. Omdat ik mijn diploma niet voor 1 september 2023 heb ontvangen houdt dit in dat een deel van de supervisie die ik in de afgelopen twee jaar heb gevolgd niet geldig is voor de voorregistratie voor het traject tot GZ-Psycholoog-Generalist. Naast de aanmeldingskosten bij het NIP voor de voorregistratie van 1000 euro, de supervisiekosten voor de 6 casusverslagen (grofweg 2000 euro), zou dat betekenen dat ik ook nog ongeveer 40 uur supervisie bij een NIP supervisor moet volgen (grofweg 4500 euro). Nadat ik de afgelopen twee jaar dus zowel qua energie, tijd als geld behoorlijk geïnvesteerd heb in mijn eigen ontwikkeling als professional, zou het voor mij betekenen dat ik nog ongeveer 7500 euro kwijt ben aan het volgen van een traject om te bewijzen dat ik het werk dat ik al doe uit kan voeren én om een titel te behalen die ik persoonlijk niet direct zou hoeven dragen. En dit alles om zekerheid te behouden dat ik mijn beroep kan blijven uitvoeren zoals ik dat nu doe én ik de mogelijkheid blijf houden om me in de toekomst verder te scholen, bijvoorbeeld tot psychotherapeut of klinisch psycholoog. Ik hoop dat u begrijpt dat ik dit geld een stuk liever aan een opleiding of deskundigheidsbevordering zou besteden waarbij ik ook echt nieuwe dingen leer en me verder ontwikkel als professional. Zit zou ook meer bijdragen aan de kwaliteit van de zorg die ik bied. Dit zal voor andere vakgenoten ook gelden.

Zoals u hopelijk op basis van bovenstaande argumenten, vragen en andere ingezonden brieven ziet wordt het doel van de voorgestelde wetswijziging niet bereikt. Het huidige wetsvoorstel levert veel stress op, onduidelijkheid, lijkt opgesteld te zijn door en in voorkeur van een specifiek deel van de beroepsgroep die psychologische zorg biedt in Nederland en lijkt zijn doel compleet voorbij te gaan. Ik zou willen voorstellen dat er vanuit het ministerie wordt gestuurd op een gesprek met een bredere afvaardiging van de volledige beroepsgroep die psychologische zorg biedt in Nederland, zodat er gezamenlijk nagedacht kan worden over het vereenvoudigen van de psychologische beroepenstructuur. Indien mogelijk, denk ik hier graag in mee.

Met vriendelijke groet,

R.L. van Kesteren, MSc.

Orthopedagoog i.o. tot Orthopedagoog-Generalist